

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

Pasarét, 2017. január 15.
(vasárnap)

Szepesy László

A HÁLÁTLANSÁG GYÜMÖLCSEI: BEKÉPZELTSÉG

Énekek: 165,1; 371; 445,5; 677

Lekció: Példabeszédek 8,10-17

„Vegyétek az én tanításomat, és nem a pénzt; és a tudományt inkább, mint a választott aranyat. Mert jobb a bölcsesség a drágagyöngyöknél; és semmi gyönyörúségek ehhez egyenlők nem lehetnek. Én, bölcsesség lakozom az eszeségben, és a megfontolás tudományát megnyerem. Az Úrnak félelme a gonosznak gyűlölése; a kevélységet és felfuvalkodást és a gonosz utat és az álnok száját gyűlölöm. Enyém a tanács és a valóság, én vagyok az eszeség, enyém az erő. Énáltalam uralkodnak a királyok, és az uralkodók végeznek igazságot. Énáltalam viselnek a fejedelmek fejedelemséget, és a nemesek, a földnek minden bírái. Én az engem szeretőket szeretem, és akik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak.”

Alapige: Ézsaiás 5,21

„Jaj azoknak, akik maguknak bölcseneknek látszanak, és eszesek önmaguk előtt!”

Imádkozzunk!

Dicsőítünk és magasztalunk Téged, mennyei Édesatyánk, azért a kegyelemért, hogy megőriztél bennünket az elmúlt hét során is a hitben. Köszönjük Neked, hogy valóban nemcsak azok a dolgok történhettek meg, amiket szemünk látott, vagy amiről tudomást szereztünk, hanem mindeközben mennyei Atyánk előtt megváltó Urunk szüntelen közben járt értünk, golgotai keresztfán bemutatott áldozatával bocsánatot szerzett elkövetett bűneinkre. Köszönjük azt a kegyelmet, irgalmat, amelyben részesítettél, és ami miatt remélhetjük is a bűnbocsánatot. És köszönjük, hogy királyok Királyaként vezettél, uralkodtál az elmúlt héten is, hogy a velünk történő dolgok nem véletlenségből, hanem a Te akaratodból estek meg rajtunk, és

A HÁLÁTLANSÁG GYÜMÖLCSEI: BEKÉPZELTSÉG

köszönjük, hogy így fogadhattuk akár az áldást, akár a terhet, akár a megpróbáltatást vagy fájdalmat.

Bocsásd meg, amikor szemünk előtt tévesztettünk Téged, és csak a szem látásával láttunk, de a hitével nem. Bocsásd meg, Urunk, amikor kétségbe esve saját magunk próbáltuk életünk dolgait megoldani önerőből, és nem könyörögtünk Hozzád, akinek a kezében vagyunk, és akinek hatalma van megszabadítani minket. Könyörgünk, bocsásd meg, amikor Igédet olvastuk, hallottuk, magunkra vettük, de vagy nem hittük el, vagy pedig életünket nem igazítottuk ahhoz, szívünk nem változott meg, akaratumk ugyanaz maradt, és vágyainkat nem hagytuk leleplezni. Mindezért kegyelmedet és irgalmadat kérjük és reméljük is Jézus Krisztusért.

Köszönjük, hogy kérhetjük most is, igéd úgy szólaljon meg, hogy jusson el a szívünkig, életeket, gyülekezetet formáljon, de elsősorban, Urunk, a Te dicsőségedre hadd váljék. És könyörgünk, hogy ez a hirdetett ige kétélű éles kardként ne csak a felszínt érintse, hanem ítélje meg szívünk gondolatait, vágyait. Köszönjük, hogy megígérted, hogy ahol a Te nevedben jövünk össze, ott velünk vagy, és nem pusztán jelenléteddel áldasz meg bennünket, hanem úgy is, hogy a Te jelenléted Lelked munkája révén számunkra áldás lehet. Kérünk, hogy így áldd meg mai istentiszteletünket, imádságainkat, énekeinket. Dicsőíttessél Te magad, felséges Urunk!

Kegyelmedben bízva kérünk, hallgass meg!

Ámen.

Igehirdetés

Az elmúlt héten tartott református imahét kezdő, hétfő esti alkalmán a szárdiszi gyülekezetnek írt levélről volt szó, amely a Jelenések könyve elején található, amelyben Urunknak az a kemény kijelentése hangzott el, hogy „*az a neved, hogy élsz, és halott vagy*”. Ez a mondat többek között arra is rámutat, hogy mindannyiunkat kísért a látszat szerint való élés, és ez által a valóságtól való elrugaszkodás. Mert nagyon sokan nem merünk szembe nézni szívünk valós állapotával, a szárdisziak esetében azzal, hogy lelkileg halottak voltak, és helyette valami más igyekszünk mutatni a körülöttünk lévőknek, mint ahogy a gyülekezet is élőnek tette magát. Mai igénk mondanivalóját úgy is meg lehetne fogalmazni, hogy azt gondoljuk magunkról, hogy bölcssek vagyunk, de valójában távol vagyunk az isteni bölcsességtől, sőt, lehet, hogy az Igén keresztül Urunk azt mondja nekünk, hogy bolond. Mert a felolvasott igeversből, hogy „*jaj azoknak, akik maguknak bölcseknek látszanak, és eszesek önmaguk előtt!*”; a „*jaj*” szó egyrészt arra utal, hogy az ember tévesen gondolja magát bölcsnek, mert valójában nem az; másrészt pedig arra utal ez a „*jaj*” szó, hogyha valaki tudomásul veszi azt, hogy Isten szerint bolond, és nem akar ebből az állapotból megszabadulni, nem akar megváltozni, akkor azon Isten haragja lesz.

Mielőtt rátérnénk a felolvasott igevers üzenetének bővebb kifejtésére, rá szeretnék mutatni néhány bibliai példán keresztül arra, hogy az, hogy bölcsnek gondoljuk magunkat, nem csak néhány okoskodó, tudálékos emberre nézve igaz, hanem általános emberi bűn. A legtöbb ember azzal a meggyőződéssel éli a mindennapjait, hogy ő maga elég bölcs ahhoz, hogy jól tudja irányítani életét, annak minden dolgát.

Az első példát a Lukács 12-ben találjuk meg, amikor Jézus Krisztus azt mondja, hogy az emberek között az egyik legáltalánosabban elterjedt bolondság az, amikor azt gondoljuk, hogy a mi életünk az anyagi jólétben, kényelemben, és a pénzben való bővülködésben van. Az az igazi élet, hogyha jól élek. Egy példázatot is mond egy gazdag emberről, aki már nem tudta hova betakarítani, begyűjteni a földjén termett gazdag termést, mert már minden magtára megtelt, ezért úgy döntött, hogy lerombolja a régi csűröket, és újakat, nagyobbakat épít. Erről az emberről mondja megváltó Urunk: *„bolond, ez éjjel elkérik a te lelkedet tetőled, amiket pedig készítettél, kiéi lesznek?”* (Lukács 12,20). Jézus Krisztus nem pusztán arra mutat rá, hogy az anyagiak határozzák meg életünk és tetteink nagy részét, hanem egyúttal arra a bolondságra is, ami sajnos általános, hogy úgy élünk ezen a földön, mintha soha nem fogynának el a napjaink, mintha soha nem kellene meghalnunk, és Isten színe elé állnunk.

Másodszor: Jeremiás próféta mondja könyvének 4. fejezetében, a 22. versben: *„Bizony bolond az én népem: engem nem ismernek, balgatag fiak ők, és nem értelmesek! Bölcsék ők a gonoszra, jót cselekedni pedig tudatlanok!”*. Ez rámutat arra a bűnös elképzelésünkre, miszerint lehetünk bölcsék Isten nélkül is, és arra, hogy nem vesszük észre, hogy saját bölcsességünkből csak gonoszt tudunk cselekedni, mert a jó cselekvését Istentől kell megtanulnunk.

A harmadik példát a hegyi beszéd végéről, a Máté 7,26-tól kezdődő szakaszból szeretném hozni, amikor Urunk arról beszél, hogy mekkora bolondság az, hogy valaki hallja az Ő beszédeit, és nem cselekszi meg azokat. Az ilyen emberről azt mondja, hogy hasonló a bolondhoz, aki homokra építette az ő házát, és amikor jött a szél, az eső, az árvíz, mivel nem volt annak szilárd alapja, ezért hamar összedőlt. Ugyanígy mond minket is bolondnak Isten, amikor tetteinket, életünket nem az Ő akaratára, hanem saját elképzeléseinkre, vágyainkra alapozzuk.

Ez a három bibliai példa nagyon általános, majdhogynem életünk egészét felölelő üzenettel bír, tehát arról, hogy mi hajt bennünket, mitől van biztonságérzetünk (a pénz), nem gondolunk a halálra, nem Istennel képzeljük el a bölcsességet, mert ha Vele képzelnénk, akkor csakis Őtől függene, és hogy az Ő beszédeit nemcsak hallgatni kell, hanem cselekedni is. Ezek olyan általános dolgok, amelyek meghatározzák a velünk történő eseményeket, családjaink életét, munkahelyi feladatainkat, azt, hogy hogyan vagyunk közösségeinkben jelen, a tanulmányainkat, a párkapcsolatunkat, a gyülekezeti kapcsolatainkat. Általános dolgok, de mégis lényegesek és alapvetőek, amelyekről beszélni kell. Ha valaki konkrét példát szeretne, hogy miben nyilvánul meg a bölcs ember bölcsessége, és a bolond butasága, az vegye elő a Példabeszédek és a Prédikátor könyvét, azokban sok esetet találhatunk. De ez az említett három példa elég számunkra ahhoz, hogy megértsük, miért mondja megváltó Urunk: *„Jaj azoknak, akik maguknak bölcsenek látszanak, és eszesek önmaguk előtt!”*

Most pedig szeretném ezt az igeverset bővebben is kifejteni, miután láttuk, hogy egy általános bűnről van szó: Ézsaiás nem csak egy adott embernek mondta ezt egész Izráel területén, hanem Isten népének, akik bűnben éltek. Előljáróban beszélnünk kell arról, hogy a Szentírás különbséget tesz a tudás és a bölcsesség között, mert ugyebár bölcsességről szól ez az igevers: *„maguknak bölcsenek lát-*

szanak”. A tudás alatt a tanulás vagy tapasztalatok útján megszerzett ismeretet kell értenünk; a bölcsesség ellenben az a képesség, amely által a gyakorlati életünket Istennek tetsző módon tudjuk alakítani és rendezni. Egy hírneves teológus nálam jobban összefoglalta ennek a kettőnek a kapcsolatát, ezért tőle idéznék: „a tudás és a bölcsesség nem ugyanaz, bár szoros kapcsolatban állnak. Nem mindig követik egymást. Egy tanulatlan ember lehet sokkal bölcsőbb egy tanítónál.” (Mert nem a felhalmozott tudás mennyisége számít, hanem, hogy hogyan döntünk.) „A tudást tanulás útján szerezzük, a bölcsesség azonban a dolgokba való intuitív bepillantás következménye. Az előbbi elméleti, az utóbbi gyakorlati, ami a tudást bizonyos konkrét célok szolgálatába állítja”.

Azért fontos különbséget tenni aközött, hogy valaki sokat tanult, és sok információnak van birtokában, és aközött, hogy hogyan él a gyakorlatban, és hozza meg a döntéseit – tehát a tudás és a bölcsesség között –, mert amikor ez az ige arról beszél, hogy jaj azoknak, akik a maguk szemében bölcsenek látszanak, akkor elsősorban nem azokról az emberekről beszél, akik nagy tudással rendelkeznek, hanem azokról, akik maguk szerint elég bölcsenek ahhoz, hogy életüket a saját elképzeléseik szerint éljék és alakítsák. Az előbbi, hogy valaki nagy tudásúnak gondolja magát, holott nem az, szintén előforduló bűn, de az utóbbi, hogy bölcseneknek látjuk magunkat, és a magunk akarata szerint éljük az életünket, szinte általánosan elterjedt, mindenkire nézve igaz, még hívők között is, mindannyiunkat megkísért.

Ennek a bűnnek több része is van. Először is a próféta hangsúlyozza azt, hogy az ilyen emberek mindig a maguk szemében tűnnek bölcseneknek, nem mások megítélése szerint. És ezt hangsúlyozza az ige is, hogy az így gondolkozó ember igazából megelégszik saját magával, és nem kíváncsi másra. A gyakorlatban ez nem azt jelenti, hogy amit mások mondanak rólunk, azt eleresztjük a fülünk mellett, mert lehet, hogy mérlegeljük, és azt mondjuk, hogy igen, talán igaz. De akkor is mi döntjük el, hogy igaz-e, amit a másik mond, vagy nem. Én döntöm el, hogy helyes-e az ő meglátása rólam, vagy sem. Ez pedig egy olyan önteltség, amely azt hiszi magáról, hogy teljesen belelát a saját szívébe, nem számolva azzal az eshetőséggel, hogy az emberi szív képes magát becsapni, azt hiszi, hogy tökéletesen meg tudja ítélni saját tetteit, és nem hajlandó az Ige ítélete alá állni, hogy Isten mondjon véleményt és alkosson ítéletet a mi tetteinkről. Olyan önteltség ez, amely nem képes más véleményét, tanácsát elfogadni, mert azt gondolja, hogy a sajátja a legjobb, az, amit én gondolok, amit én tervezek tenni, az a legjobb nekem.

Ezzel szemben Isten azt mondja, hogy az embert nem a magáról alkotott képe kell, hogy elsősorban meghatározza, és nem az, hogy én hogyan gondolkozom magamról. Fontos az, hogy rendelkezünk önismerettel, a Szentírás szerint is. Kálvin János Institutio-ja elején ezt írja: „egész bölcsességünk, már tudniillik amelyet igaz, valóságos bölcsességnek kell tartanunk, két részből áll: Isten s önmagunk ismeretéből”. Tehát nem az önismeret megszerzésének vágyával van a baj, és nem is azzal, hogy van egy magunkról alkotott tudatos elképzelésünk. Ott szoktunk gyakran eltévedni, hogy honnan vesszük ezt az önismeretet, hogy mi ennek az önismeretnek a valódi forrása. Isten ebben az igében azt is hangsúlyozza, hogy nem az számít, hogy az ember a maga szemével milyennek látja és ítéli magát.

Mert önismeretünk forrása nem magunkban van. Mi csak részben ismerjük magunkat, és azt is úgy, hogy magunkat becsapjuk. De nem is más, minket ismerő emberekben van önismeretünk forrása. Mert előfordulhat, hogy szeretteink, családtagjaink, szoros barátaink, akik nagyon jól ismernek bennünket, rávilágítanak velünk kapcsolatban olyan dolgokra, amik nekünk nem tűntek fel, és azt mondjuk, hogy köszönöm, hogy ezt most mondtad, mert én ezt nem vettem észre, hogy így viselkedtem. De ők is csak emberek, és nem látnak a szív mélyére, és nem látják az abban lévő bűnös kívánságot és vágyat, ami igazán meghatároz és motivál bennünket. Ezért Isten hangsúlyozza mai igénkben, hogy a helyes önismeretünk – ahogyan a valódi bölcsesség is – egyedül Őtőle jöhet, és csak a Szentírás ismeretén alapulhat. Isten az Igében tükröt tart nekünk, hogy ki vagyok bűnös emberként, milyen bűnök kísértenek meg engem, és mi határozza meg az életemet. Gondoljunk bele abba is: mit érek azzal, ha magamat bölcsnek gondolom, és esetleg még másokkal is elhitem ezt, mert tudok olyan látszatot mutatni magamról, hogy annak tartsanak, mit érek ezzel, ha Isten az Ő Igéjében azt mondja rólam, hogy valójában bolond vagyok? Ki az, aki jobban ismer engem – tegyük fel a kérdést –: én vagy Isten? Ki „*a vesék és szívek vizsgálója*”? Én vagyok? Vagy a teremtő Úr, aki minden porcikámat ismeri? E mögött a bűn mögött tehát, hogy magamat bölcsnek látom, az húzódik meg először, hogy az embert nem érdekli az, amit a másik mond, elsősorban nem érdekel bennünket az, amit Isten mond rólunk. Ilyenkor esik bele az ember ebbe a bűnbe, hogy a magam szemében bölcs vagyok.

Másodszor: észre kell vennünk, hogy nemcsak az a bűn, hogy nem érdekel Isten véleménye rólam, hanem az is, hogy milyen mértékkel mérem magamat. Azaz nem mindegy, hogy mi alapján határozom meg a bölcsesség fogalmát, azt, hogy ki a bölcs ember. Nem mindegy, hogy én mondom meg, vagy pedig Isten az Igében. Mert ha a saját mértékemmel mérek, állítok fel különféle elvárásokat, hogy az a bölcs ember, aki... és akkor ott felsorolom a magam elképzeléseit, akkor a legtöbb esetben, hogy ha magunkat megvizsgáljuk, bölcseknek bizonyulunk. Ellenben ha Isten mértékét vonatkoztatnánk magunkra, lehet, hogy szembesülnöm kellene akár az említett igéken keresztül is, hogy bizony, nagyon sok mindenben bolond módjára élek, még ha hiszek Istenben, akkor is. A hamis mérce használata pedig nemcsak önámításhoz vezet – azaz nem ismerem meg magamat helyesen, olyannak, amilyennek Isten lát –, hanem azt a veszélyt is rejti magában, hogy az ember nem fogja keresni a gyógyszert a saját bajára, mivel letagadja magát a betegségét is, azt, hogy bölcsesség nélkül élünk.

Harmadszor pedig, ha azt gondoljuk, hogy Isten ismerete nélkül is lehetünk bölcsek, önmagunkban, akkor az egyik legrégebbi bűn kísért meg bennünket. Gondoljunk az édenkerti esetre: a kígyó az első emberpárt mivel kísértette meg? Azzal, hogy azt mondta: „*olyanok lesztek, mint az Isten: jónak és gonosznak tudói*”, nagy tudásúak lesztek, igazán bölcsek. Ez a régi bűn több dolgot is tartalmaz.

Először is azért ezzel kísért meg bennünket a kísértő, mert nagyon jól tudja az ember, hogy a bölcsesség kívánatos dolog. Bölcsnek kell lenni ahhoz, hogy jól tudjunk élni és dönteni. Ugyanakkor az ember a saját önbecsülése miatt is szeretne bölcs lenni. A mai önfejlesztő tréningek általában ezt szokták hangsúlyoz-

ni: legyen önbecsülésed, mert bölcs vagy, és mindenben pozitív. Harmadszor pedig az embernek az is jól esik, hogyha adnak a véleményére, ha úgy tekintenek rá, mint egy bölcs emberre. Az, hogyha megkérdezzük minket, akár gyermekeink, akár barátaink egy dologgal kapcsolatban, és komolyan is veszik azt, amit mondunk – az melyik embernek ne esne jól? Mindenki szeretne ilyen módon bölcs lenni. Ezt ismerve, hogy az ember szeme előtt kívánatos a bölcsesség, a kísértő le is csap rá, és egy olyan dologban kísért meg bennünket, amely teljesen istentelen. Úgy kínálja fel nekünk a bölcsességet, hogy azt el akarja szakítani Istentől. Ebben a bűnben ez az egyik nagy gonoszság, hogy az ember Isten nélkül akar megszerezni valamit, ami elválaszthatatlan Ótőle: a bölcsességet. A mennyei Atyánktól való függetlenséget a kísértő az ember számára kívánatos állapotnak állítja be előttünk, olyannak, mint ami a nagykorúság jele. Ha te olyan bölcs vagy, hogy már Istenre sincs szükséged, na, akkor vagy érett, és akkor vagy igazán bölcs. Ha éretten akarsz gondolkodni, okos, bölcs akarsz lenni, akkor vágd el a köldökzsinórt, ami összeköt Istennel, és légy független Tőle. E szerint a megítélés szerint az Istentől való állandó függés, ráhagyatkozás, az Ő véleményének, akaratának naponkénti keresése – bibliaolvasás útján is – a kiskorúság jele, mert nem egyedül csinálod, mindig Istenre hagyatkozol, és így könnyű, mert más mondja meg neked, mit tegyél. Az az igazi, hogy ha magadtól tudod, és magadtól élsz. Az emberiség már több évszázada ebben a nagy felvilágosodásban él, és próbálja meg Istent félretenni. Nem kell messze menni: a múlt évszázadban is nagy ideológiák születtek arra, hogy az egyház kiskorúságban tartja az emberiséget, meg kell szabadulni az egyháztól, mert a gondolkozást csak hátráltatja. Pedig a Szentírás szerint pont az az igazi bölcsesség, amely sosem veszíti szem elől Isten félelmét, hanem akaratán és Igéjén csügg állandóan. Az Istennel való kapcsolat még szorosabbra válása teszi bölcsébbé az embert.

Az Isten nélküli bölcsességre való vágyás mögött a függetlenség gondolatán kívül a nagyravágyás csábítása is megbújik. Mert mit mond a kísértő? *„Olyanok lesztek, mint az Isten.”* Ezt indirekte szerintem egyikünk sem akarja. Ha így szemtől szembe valaki ezt mondaná nekünk, hogy te biztos olyan akarsz lenni, mint Isten, letagadnánk, mert ez tudatosan nem fogalmazódik meg bennünk. Mégis az, ahogyan gondolkozunk, és az, ahogyan élünk, erre mutat rá, hogy mi bölcsébbek akarunk lenni Istennél, mert inkább a saját elképzeléseinknek engedünk, mintsem az Ő útmutatásának és Igéjének. Bölcsébb vagyok, mert a magam életét a magam elképzelése szerint élem. A csábító arra próbál rávenni minket, hogy nagyra, többre vágyjunk, mintha Isten valami nagyon lényeges dologtól megfosztana bennünket, és nem adna oda nekünk, s azt nekünk magunknak kellene megszereznünk. Az ember le akarja magáról rázni teremtmény voltának láncát, meg akar szabadulni a teremtettségével járó korlátoktól, el akarja hagyni Istentől kijelölt helyét, és több és nagyobb akar lenni, mint Isten azt kijelölte számára. Bölcsébb akarok lenni, mint lehetek, és olyan módon, amelyet Isten megtiltott: Őnélküle.

Az ősi kísértés ma is naponként ejt foglyul minket, és gondolatainkat Isten nélküli, hiábavaló képzelgéseké teszi. Isten nem akarja, hogy ebben az állapotban maradjunk. Nem akarja, hogy a bölcsességünkre ez legyen a jellemző, ezért szól a próféta által, figyelmeztet mentő szeretetével: *„Jaj azoknak, akik maguk-*

nak bölcseknek látszanak, és eszesek önmaguk előtt!” Ez a mentő szeretet figyelmeztetése. Így gondolkodsz magadról? Ha igen, veszélyben vagy, és Isten eből akar megszabadítani minket.

Az eddig elmondottak önmagukban is nagy bűnök. Ha az ember így gondolkodik magáról, akkor jaj neki. De annak következményei még súlyosabbak ránk nézve, ha valaki azzal áztatja magát, hogy bölcs Isten nélkül. Azért súlyosabbak a következményei ennek az állapotnak, mert ha valaki bölcsnek látszik maga előtt, akkor az az illető nem akar majd tanulni. Azt fogja mondani, hogy én vagyok a tanítómester, nekem ne mondja meg más, hogy mit és hogyan tegyek. És pont ezért, mivel így gondolja, ezért nem fogja Isten igéjét elfogadni és magára venni. Ez a fajta gondolkozás akadályoz bennünket Isten igéjének elfogadásában. Minden igei intést, figyelmeztetést és tanácsot elutasít az ember, aminek következménye az, hogy az ige nem lesz az illetőre hatással, mert saját előítéletei, vélt tudása, „nagy” bölcsessége megakadályozza abban, hogy az igazi bölcsességet az igén keresztül Istentől elfogadják és megkapják. És ez súlyos következményekkel jár ránk nézve.

Erről beszél Pál apostol is az 1Korinthus 1,18-21-ben: *„a keresztről való beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, kik megtartatunk, Istennek ereje. Mert meg van írva: elvesztem a bölcseknek bölcsességét, és az értelmeseknek értelmét elvetem. Hol a bölcs? Hol az írástudó? Hol e világnak vitázója? Nemde nem bolondsággá tette-e Isten e világnak bölcsességét? Mert minekutána az Isten bölcsességében nem ismerte meg a világ a bölcsesség által az Istent, tetszett az Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hívőket.”*

Mit tegyünk ha felismerjük ezt a helyzetet? Milyen figyelmeztetést ad nekünk az Ige? Először is azt mondja az Úr, hogy vedd magadra az Ő igéjét, vonatkoztasd magadra, gondolkodj el, mennyire igaz rád, hogy bölcsnek tartod magadat, és ezt ne úgy nagy általánosságban tedd meg, hanem gondold végig a mindennapjaidat, a döntéseidet, azok fogják megmutatni, hogy melyik bölcsességet követed: a sajátodat vagy Istenét.

Másodszor azt mondja az Ige, hogy ha felismered, hogy sok benned az emberi bölcsesség, de kevés az isteni (még hívőként is), akkor fordulj Istenhez. Mert arra a kérdésre, hogy hogyan lehet az isteni bölcsességet megszerezni, a válasz nagyon egyszerű: Istentől meg lehet kapni, mégpedig az Ige elhívése és tanulása által. A Szentlélek ajándéka az. A Szentírás ugyanis egyedül Istent nevezi bölcsnek, mert Ő minden bölcsesség forrása. És ha valaki bölcs akar lenni, azt Őtőle kell megkapnia – az Ige ismeretén keresztül. Ezt a bölcsességet nem lehet pusztán józan paraszti ésszel megtanulni, ez ajándék. Ezért mondja Jakab apostol is, hogy ha valaki észreveszi, hogy nincs bölcsessége, ne essen kétségbe, ne csüggedjen el, hanem kezdjen könyörögni Istenhez. Mert ezt írja az apostol levelének 1. fejezetében: *„Ha pedig valakinek közületek nincsen bölcsessége, kérje Istentől, aki mindenkinek készségesen és szemrehányás nélkül adja; és megadatik neki”* (5. vers).

Harmadszor pedig, szívleljük meg a Példabeszédek 3. fejezetében írtakat: *„bizodalmod legyen az Úrban teljes elmédből; a magad értelmére pedig ne támaszkodj. Minden te útjaidban megismered Őt; akkor Ő igazgatja a te útjaidat. Ne légy bölcs a te magad ítélete szerint; féld az Urat, és távozzál el a gonosztól”* (5-7. vers).

A HÁLÁTLANSÁG GYÜMÖLCSEI: BEKÉPZELTSÉG

Mit mond ez az ige arról, hogyan újítja meg Isten a mi értelmünket? Több dolgot is, most csak néhányat sorolnék fel, néhány gondolattal kiegészítve azokat.

Az első: azt mondja az Úr: „*bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből*”, és rögtön a folytatásban hozzá is teszi: „*a magad értelmére pedig ne támaszkodj*”. A kettő elválaszthatatlan egymástól. Meg kell tanulnunk bízni Isten ítéleteiben és útjaiban, azért, mert sok esetben az emberi logika szerint azok furcsák, és nem érthetőek: szeretni ellenségeinket; odafordítani arcunkat, amikor megbántanak minket, hogy folytathassák; megbocsátani akkor is, amikor nem kérnek bocsánatot; és még sorolhatnánk. Isten útjai az emberi logika számára nagyon sok esetben nem érthetőek, ezért Isten nem azt mondja, hogy értsd meg minden áron, bár Ő ezt meg is adja egyébként, egy idő után az ember megérti, hogy miért kéri ezt, hanem azt mondja, hogy „*bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből*”. Bízz az Ő útjaiban, hogyha az Ő akarata szerint cselekszel és élsz, akkor jó úton vagy, még ha mások bolondnak is tartanak érte, még hogyha esetleg meg is aláznak, hátratételt szenvedsz, akkor is Isten útja szerint élsz, és bölcsen cselekszel. Ehhez viszont bízunk kell Isten akaratában, útjaiban, hogy valaki ezt a lépést megtegye. Ezért szólít fel minket az Ige: „*bizodalmaid legyen az Úrban teljes elmédből*”. És ez csak úgy lehet, ha az ember megtanulja azt, hogy hogyan ne támaszkodjon a saját elméjére, hanem csakis a megújult, Ige alapján gondolkozó értelmére. Mert az Ige nem azt mondja, hogy vedd a te gondolataidat is, meg az Úrét is, és aztán a kettő majd valahogy együtt működik, és boldogulsz. Itt az Ige nem is-is-ről beszél, hogy Isten bölcsessége is, és a te bölcsességed is kell. Nem! Az Ige azt mondja: csak Istenben bízz, és „*a magad értelmére pedig ne támaszkodj!*” Hangsúlyoznám, hogy itt nem teljes butaságról, értelmetlenségről van szó, nem vakhitről, mert Isten nagyon is logikusan érteti meg velünk az Ő Igéjét, hanem az Igéhez való ragaszkodásról. Sokan úgy gondolják, hogy könnyű a keresztyéneknek, megmondják nekik, mit hogyan tegyenek, satöbbi, teljes felelősségmentesség, könnyű megtenni, nem? Aki ezt mondja, az nem próbált még meg így élni. Isten akarata szerint élni sokkalta nehezebb, mint a saját elképzeléseink szerint. Az a legkönnyebb, hogy azt teszem, amit akarok, nem pedig Istenhez igazodom.

Másodszor azt mondja az Ige: „*minden te útjaidban megismered Őt, akkor Ő igazgatja a te útjaidat*”. Azaz elsősorban ne csak elméletben legyél bölcs, ne csak a jó válaszokat tudd, hanem életeddel, cselekedeteiddel éld meg. Döntéseidben, útválasztásaidban, tetteidben bizonyulj bölcsnek, mert hangsúlyozza az Ige: „*minden te útjaidban megismered Őt, akkor Ő igazgatja a te útjaidat*”. Itt úton haladásról van szó, nem csak szemlélődésről és gondolkozásról. Másrészt pedig azt mondja az Ige, hogy az igazán bölcs ember megéli a bölcsességet – nem csak meggondolja –, és abban mutatkozik ez meg, hogy a döntéseiben meg fog jelenni Isten. Mások is meg fogják látni, hogy ennek az embernek az útjait Isten igazgatja. Még egyszer olvasom az igét, figyeljünk így rá: „*minden te útjaidban megismered Őt, akkor Ő igazgatja a te útjaidat*”. Ha Isten igazgatja a te útjaidat, akkor minden döntésben fel fogod ismerni Őt. Gondoljuk végig a múlt hetünket és a döntéseinket, meglátjuk-e Istent benne? Felismerjük-e azt, hogy Ő igazgatta a mi lépéseinket és útjainkat?

Harmadszor: „*ne légy bölcs a te magad ítélete szerint*”. Testvérek, itt nem álszerénységre szólít fel az Ige, hogy ó nem, én nem vagyok bölcs, de legbelül azt

gondolom magamról, hanem a valós helyzetre mutat rá. Ne gondold azt, hogy bölcs vagy magadban, Isten nélkül, mert Isten nélkül egyikünk sem az. De még ha kaptál is Istentől bölcsességet, mint Salamon, vagy olyan nagy tudás adatott neked, mint Dániel prófétának, akkor sem magadtól van az, hanem ajándékként az Úrtól kaptad. Ezért alázattal a bölcs ember magát nem vallja bölcsnek, hanem Istenre mutat: Ő az, aki ad nekem értelmet, belátást. Az alázat az igazi bölcs ember egyik ismertetőjele, mert tisztában van azzal, hogy Istentől függ minden egyes döntésében. Lehet, hogy azt tudjuk mondani, hogy az elmúlt időszakban nagyon sok jó döntést hoztunk, és Isten emberei ezért bölcsnek mondanak minket, de az igazi bölcs ember belátja, hogy a következő lépésnél is elbukhatok, ha elszakadok Istentől, és a magam bölcsességét dicsőítem, és nem Őtőle függök. Mert gondoljunk Salamon esetére: mekkora bölcsesség adatott neki Isten, mégis elesett, bálványoknak mutatott be áldozatot feleségei miatt. A bölcs ember mindig meglátja a valós helyzetet: én magamtól nem vagyok bölcs, minden döntésemben az Úrra kell támaszkodnom a folytatásban is.

Negyedszer azt mondja az Ige: „*féld az Urat!*” Fel kell tenni azt a kérdést, hogy mi a bölcsesség igazi célja? Mire adta Isten azt? Az Ő megismerésére, akaratának megértésére, és az aszerint való élésre. A bölcsességet azért adta az emberiségnek, ezzel kiemelve a teremtmények közül őt, hogy valóban Istent megismerjük, Vele boldogan éljünk, és Neki engedelmeskedjünk. Az a bölcsesség, amely távol visz minket Istentől, akármennyire is csábító, akármilyen mélynek és nagynak is tűnik, az nem Istentől van, az pusztán emberi bölcsesség. Márpedig nincs annál nagyobb bolondság, mint az, hogyha valaki nem féli az Urat, és úgy éli le az életét.

Végül pedig ötödször azt mondja az Ige: „*távozz el a gonosztól!*” Ez a legutóbbi gondolatnak a másik oldala. Azaz „*féld az Urat*”, legyél bölcs Isten ismeretében, ennek pedig gyakorlati oldala az, hogy ha Istenhez kerülsz közelebb, akkor az azt jelentse, hogy távozz el a gonosztól. És ez nem pusztán a gonosz gondolatokra vonatkozik, hanem a tettekre, az életünkre is. És részben arra, hogy a bölcs ember harcol a saját bűneivel szemben, és igyekszik nem engedni a kísértésnek, hanem Istenhez menekül, mint egy gyermek. Mindig örülök, hogy év elején református imahetet tartunk, mert az imádságot ismét elénk hozza, és hangsúlyozza annak fontosságát, ahogyan ez az Ige is teszi: távozz el a gonosztól, és féld az Urat. Ennek az egyik leggyakorlatiasabb része az, hogy az ember sokat könyörög és imádkozik. Mindig Istenhez menekül a kísértések idején, és kér Tőle erőt ahhoz, hogy az Úr akarata szerint döntsön. Dániel próféta nagyon bölcs ember volt, és ez abban is megmutatkozott, hogy naponként háromszor is szakított időt a könyörgésre, pedig egy birodalmat vezetett, valószínűleg elég elfoglalt ember volt, mégis napi háromszor imádkozott. A bölcs ember nem feledkezik meg az Istennek való hálaadásról, az Ő dicsőítéséről, bűneinek megvallásáról, a bűnbánat-tételről, a másokért való könyörgésről, és még sorolhatnánk. „*Féld az Urat, és távozz el a gonosztól*” – ennek egyik legjobb módja: a könyörgés.

Látjuk tehát, hogy az ézsaiási figyelmeztetés („*jaj azoknak, akik maguknak bölcseneknek látszanak*” saját szemükben), figyelmeztet minket, hogy bűnös elménk és szívünk bölcsnek látja magát sok esetben, de Isten nélkül nem létezik igazi böl-

A HÁLÁTLANSÁG GYÜMÖLCSEI: BEKÉPZELTSÉG

csesség. Azok számára, akik megkeményednek ebben a gondolkodásban, Isten ítéletet hirdet, ezért mondja, hogy jaj azoknak, akik így élnek, akik hallják Isten figyelmeztetését, hogy ebben az állapotukban ne maradjanak meg, és mégsem tesznek semmit, nem könyörögnek Istenhez. Pedig Jézus Krisztus golgotai halála és feltámadása révén Isten új életet akar adni, és ezzel az új étellel megújított értelmet: nem emberi, hanem isteni bölcsességet is az Ő ismeretén keresztül, az Ő Igéjén keresztül. Az új élet, amelyre elhívott minket, értelmünk megújulásával jár, ahogyan arra a Róma 12,2 is felszólít minket, hogy ne igazodjatok többé ehhez a világhoz, hanem *„változzatok el a ti elméteknek megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az Istennek (...) akarata”*. Ne felejtünk el ezért is könyörögni, hogy Isten szabadítson meg minket attól, hogy így gondoljunk magunkra, mint akik magunkban bölcssek vagyunk. Kérjük, hogy vonjon magához közelebb, hogy valóban Őt egyre inkább megismerjük, és Őbenne legyünk bölcssek, és kérjük szabadítását attól, hogy beképzelték legyünk. Lelkéért pedig könyörögjünk, hogy gyarapítsa bennünk az Ő ismeretét. Adja az Úr mindannyiunknak, hogy ezen az úton tudjunk járni, és ha már régóta járunk azon, akkor ne lankadjunk meg, hanem haladjunk tovább, és könyörögjünk tovább bölcsességért, amely Istentől való. Adja az Úr, hogy így legyen!

Imádkozzunk!

Magasztalunk Téged, Úr Jézus Krisztus, aki magad vagy a bölcsesség, hogy látva a mi szívünk állapotát – hogy emberi bölcsesség szerint élünk, és ezáltal a kárhozat felé tartunk, és bűnöket követünk el, és becsapjuk magunkat, és nem keresünk gyógyírt erre az állapotra – Te nem lenéztél bennünket, hanem irgalomra, könyörületre indultál, olyannyira, hogy egészen eljöttél ide közénk, és meghaltál értünk, hogy megváltsál bennünket. Köszönjük Neked az új élet lehetőségét, és hogy Igéd mindent tartalmaz számunkra, ami az élethez szükséges, ami a valódi bölcsesség megszerzéséhez kell.

Urunk, kérünk, bocsásd meg vakságunkat, amikor ezt nem látjuk meg, és magunkat többre becsüljük a Te élő Igédnél. Bocsásd meg szívünk keménységét is, amikor halljuk a Te igédet, de nem vagyunk hajlandók ahhoz igazodni, hanem elene mondunk, vagy csak elengedjük a fülünk mellett. Köszönjük azt, hogy ezek ellenére is Lelked által tanítasz, formálsz bennünket, megújítod értelmünket, tanítasz minket arra, hogy különbséget tudjunk tenni a Teszerinted való jó és gonosz között. Hadd könyörögjünk azért, hogy életünk hadd folyjék szentebben, és hadd tudjon valóban minden döntésünk, életutunk Rád mutatni azáltal, hogy megmutatkozik, hogy Te vagy az, aki irányítod a mi lépéseinket. Nem azért szeretnénk bölcssek lenni, hogy ezt elmondhassuk magunkról, sem nem azért, hogy mások felnézzenek ránk, hanem azért, hogy Neked tetsző módon élhessünk, és életünket látva mások Téged dicsőítsenek.

Ezért is kérjük, Urunk, hogy add meg nekünk a bölcsességet. Egyikünknek sincs annyi, hogy ez a kérés ne hangozzék el a mi ajkunkról, ezért kérünk, hogy az adott helyzetekben is, amikben vagyunk – látod, hogy milyen kérdések, terhek vagy döntések foglalkoztatnak bennünket –, kérjük, hogy mutasd meg akaratodat Igédén keresztül, hogy aszerint tudjunk dönteni, élni.

A HÁLÁTLANSÁG GYÜMÖLCSEI: BEKÉPZELTSÉG

Kérünk, hogy gyülekezetként is hadd élhessünk így, hadd legyen a Te Igéd és a Tőled való függés a középpontban. Áldd meg alkalmainkat, hogy Te magad mutakozzál meg azokban a beszélgetésekben, amelyek elhangzanak, és add, hogy Te és a Te Igéd legyen a középpontban.

Könyörgünk egyházunkért, népünkért, és annak vezetőiért. Add, hogy Benned bízzanak, és minden döntésüket akarathoz igazítsák. Imádkozunk ébredésért és megújulásért, azért, hogy eltévelyedett népünk Hozzád térjen, és Benned meglássa életének Urát, Megváltóját, Szabadítóját.

Könyörgünk gyászoló testvéreinkért, családokért, akik a héten álltak ravatal mellett, vagy a következő héten fognak, Te legyél az Ő vigasztalójuk, és egyedüli reménységük, mert Te vagy *„a feltámadás és az élet”*.

Könyörgünk beteg testvéreinkért, akik súlyos terheket hordoznak, különösen a betegágyon fekvőkért, erősítsd őket, Urunk, Lelked erejével terhük elhordozásában, kegyelmed és irgalmad nagysága szerint pedig adj nekik gyógyulást.

De könyörgünk, minden más terhet viselő testvérért is. Kérünk, hadd lássuk meg azt az irgalmat, hogy Te a tenyereden hordozol bennünket nap mint nap.

Könyörgünk családjainkért, fiatalokért, idősekért egyaránt, add, Urunk, hogy életünket Hozzád igazítva tudjunk dicsőíteni.

Köszönjük ígéretedet, miszerint minden nap velünk maradsz a világ végezetéig. Kérünk, segíts, hogy ez a Te jelenléted áldás legyen, és olyan munkát végezzen el bennünk, amely Téged dicsőít.

Kegyelmedben bízva kérünk, hallgass meg minket!

Ámen.

677

Ó, hogy volt idő

(808)

☞ Monod, Theodore (1836-1921)

🎵 Mountain, James (1843-1933)

☞ [?]

Ó, hogy volt i - dő, mi - kor még
Ám meg - lel - tél, s meg - pi - hen - tem

Él - tem csak ma - gam - nak én.
Vér - ben á - - - zott fád tö - vén.

Hal - lám, hogy mint hívsz sze - lí - den,
Lát - tam nagy - sze - rű sze - rel - med,

Ám - de így szolt büsz - ke szí - vem:
S büsz - ke szí - vem las - - san en - ged:

„Sem - mit Te, min - dent csak én!
„Van, mit Te, de van, mit én!

Sem - mit Te, min - dent csak én!”
Van, mit Te, de van, mit én!”

3. Ámde Szentleked varázsát,
Mind forróbban érzem,
Én kisebb levék, Te nőttél,
És szívemben forró vágy kél:
„Többet Te, kevesbet én!
Többet Te, kevesbet én!”

4. Ó, de a hegyek magasak,
Tenger zúgó árja mély.
Ámde még nagyobb szerelmed
Űle teljes győzedelmet:
„Mindent csak Te, semmit én!
Mindent csak Te, semmit én!”